

Душан ТОМОВСКИ

ЗА ДЕЈСТВУВАЊЕТО НА АНАЛОГИЈАТА

Целта на оваа статија е со неколку примери да покаже дека аналогијата како фонетски процес на нивелирање е ограничен во своето дејствување. Нему му се спротиставува процесот на нормалниот фонетски развиток и од заимнодејството на овие два процеса се создава морфолошката структура на еден јазик.

Ие. именка се состоела од три морфеми: корен, тематски елемент и наставка за падеж. На пример, ǰlqʷ-o-s (волк), каде што ǰlqʷ- е корен, $-o-$ е тематски вокал, а $-s$ е наставка за ном. синг. Овој тематски вокал (кој не мора да биде само вокал, туку може да биде и комбинација од вокал и консонант) ја определува деklinацијата на именката. Причината за тоа е фактот што тематскиот елемент стапува во фонетски процеси со соседните гласови од падежните наставки, од кои резултираат различните деklinации во еден јазик. Така, од една страна во еден ист јазик, во зависност од тематскиот елемент јасно се опртуваат карактеристиките на една деklinација, а од друга една иста деklinација се разликува во два различни јазика, поради различните закони за крајот на зборот што важат во тие два јазика. Еве ги парадигмите на именките од $o-$ и $i-$ деklinациите во старовисоконемски и старословенски:

tag	taga, ā	gast	gesti
tages	tago	gastes	gestio
tage	tagum	gaste	gestim
tag	taga, ā	gast	gesti
вѣкъ	вѣци	гостѣ	гостинѣ
вѣка	вѣкъ	гости	гостини
вѣкоу	вѣкомѣ	гости	гостемѣ
вѣкъ	вѣкы	гостѣ	гости
вѣче	вѣци	гости	гостинѣ
вѣцѣ	вѣцѣхѣ	гости	гостехѣ
вѣкомѣ	вѣкы	гостемѣ	гостѣни

Лесно може да се види дека во ствн. именката *gast* се менува по $i-$ деklinацијата поради умлаутоот во плуралот, а освен тоа и поради тематскиот вокал i , кој е видлив во датив плурал. Дека именката *гостѣ*

во стсл. исто така оди по *i*-деклинација се гледа од наставката *ь* која е рефлекс од *ie*. *i**

Меѓутоа, ако во ствн. се спореди *o*- и *i*-деклинациите во сингулар, нема да се најде никаква разлика. Во сингуларот на именката *gast*, бидејќи оди *i*-деклинацијата би се очекувал умлаут, чие отсуство Антонсен¹ го објаснува со влијанието на атематските именки. Без оглед кои се причините што во сингулар на парадигмата на *gast* нема умлаут, факт е дека во сингулар две именки од различни деклинации имаат исти парадигми.

Од друга страна и во српскохрватскиот денес на ист начин се менуваат *вук* и *јосиј*, именки од некогашните *o*- и *i*-деклинации: *вук*, *вука*, *вуку*, *вука*, итн. исто како и *јосиј*, *јосија*, *јосију*, *јосија*, итн. значи, *o*-деклинацијата врши влијание врз *i*-деклинацијата и ја привлекува кон себе².

Макаев³ прави поделба на *из.* деклинации на оние што индуцираат и оние што се индуцирани и на таков начин ја заменува класичната поделба на вокални и консонантски деклинации. Меѓутоа, не во сите јазици истите деклинации индуцираат или се индуцирани, дури не ни во иста група јазици. На пример, *u*-деклинацијата е индуцирана во ствн, но таа индуцира во староисландскиот. Во стсл. *u*-деклинацијата, како и ствн. е индуцирана. По неа се менуваат само шест именки (*волъ*, *полъ*, *домъ*, *медъ*, *сынъ*, *вудъ*), сите од машки род, но и низните парадигми не се од чист вид.

Меѓу индуцираните деклинации и во германските и во словенските јазици, спаѓа и *s*-деклинација. Во ствн. во сингулар овие именки се менуваат на ист начин, како и именките од *o*-деклинацијата (*lamb*, *lambes*, *lambe*, *lamb*, како *tag*, *tages*, итн.). Меѓутоа, во плурал именката *lamb* има видливи белези, кои ја покажуваат нејзината припадност кон *s*-деклинацијата: *lambir*, *lambiro*, *lambirum*, *lambir*. Тоа е видливо по наставката *-ir*, која во ствн. како и во останатите западногермански дијалекти потекнува од *ie*. *-es*. Се одигруваат следните фонетски процеси: *es* > *iz* (премин на *e* во *i* во неакцентен тиран слог и на *s* > *z* поради дејството на Вернеровиот закон), *iz* > *ir* (западногерманска појава на премин на *s* во *r*). Меѓутоа, *o*-деклинацијата и во плурал врши влијание врз оваа деклинација, давајќи и ги своите наставки, но она што е битно е фактот што овој *s*-одн. *r*-елемент во плуралот се чува. Значи белегот за плурал во оваа деклинација не е потиснат од *o*-деклинацијата, иако по *s*-деклинацијата во ствн. се менуваат само 15 именки. Ке се обидеме да покажеме зошто.

Во стсл. *s*-деклинацијата содржи околу десет именки и таа е добро очувана во сингулар и плурал: синг. *слово*, *словесе*, *словеси*, *слово*, *словесе*, *словесънь*, и пл. *словеса*, *словесъ*, *словесънь*, *словеса*, *словесъхъ*, *словесы*.

Меѓутоа, оваа деклинација во словенските јазици не успеала долго да се одржи. Во сх. таа рано, веројатно пред пишаните споменици

¹ Antonsen, H. E., Old High German and the Laws of Final Syllables, стр. 69.,

² Белић. А. Историја српскохрватског језика, Књ. II, св.1, стр. 8.

³ Макаев А. Сравнительная грамматика германских языков, т. III, стр. 150.

минала во о-деклинацијата, зашто формите како *īw̄blu* (наместо *telēsni*) *слову* (наместо *словеси*), *nebu* (наместо *невеси*)⁴ се наоѓаат во првите српски пишани споменици. Истото се случува и во македонскиот јазик⁵. Значи, во ск. s-деклинацијата минала во о-деклинацијата, така што *слово* се менува исто како *село*.

Погоре рековме дека u-деклинацијата во ствн. и стсл. е нестабилна и индуцирана. Во ствн. по оваа деklinација се менувале именки од трите рода и според Хирт⁶ тој факт придонесол таа да стане нестабилна, зашто тематскиот вокал е белег за род. Ако тој вокал (како што е тоа случај во ствн. и во другите западногермански јазици) не успее да се врже со еден одреден род, тогаш целата деklinација станува нестабилна и лесно асимилирана. Така, во ствн. именките од м.р. одат во о-деклинацијата, а оние од ж.р. во i-деklinацијата. Во ствн. има само траги од четири именки од машки род и само од една во женски род.

Што се однесува до u-деklinацијата во стсл. треба да се подвлече фактот, што оваа деklinација, иако нестабилна уште во стсл. врши и обратно влијание врз именките од о-деklinацијата. Така во Супрасалскиот зборник се среќаваат формите *попове*, *доуџове*, *гѣѣџове*, како форми за ном. пл. наместо *попи*, *доуси*, *гѣен*.

Овде беа изнесени две деklinации, s- и u- кои и во ствн. и во стсл. брзо минале во други парадигми, меѓутоа и двете деklinации оставиле посебни траги со своите плурални форми и тоа s-деklinацијата во ствн. а u-деklinацијата во словенските јазици. Така, плуралот на s-деklinацијата во немскиот јазик, не само што се одржал, туку извршил и една одредена експанзија, дури и врз именки што не се од среден род. Истото се случува со плуралот на u-деklinацијата во словенските јазици. Тој е во експанзија, различно од јазик до јазик, но во секој случај голем број еднословени именки од о-деklinацијата ја градат формата за плурал според u-деklinацијата.

Како да се објасни фактот што нестабилни деklinации какви што се s- и u- вршат влијание врз стабилна деklinација а каква што е о-деklinацијата. Одговорот е едноставен: поради експересивноста на падежната наставка за ном. пл. И во двата случаи, *-er* во немски и *-ovi* во словенските јазици, се работи за еден морфем за плурал, кој на именката што го носи и дава еден слог повеќе.

Во ствн. именките од среден род главно одат по o- и s- деklinациите. Оние именки од ср. р. што одат по o-деklinација се без морфем за пура, на пример *das wort* (ном. синг.) и *die wort* (ном. лпл.). Кај оваа именка, значи, постои само еден белег за плурал: членот. Наспроти на тоа, именките од среден род што одат по s-деklinацијата имаат

⁴ *Белић*, А., *цит. д. стр. 29.*

⁵ *Конески Б.*, *Историја на македонскиот јазик*, стр. 113.

⁶ *Hirt, H.*, *Hnadubuch des Urgedmanischen*, II, стр. 24. Тој вели: „Германските јазици се карактеризираат со тоа што наставките за деklinација истовремено служат и како знак за род, што во ие. уште не било извршено . . . Основите на *и*, што се малубројни не се посебно обликовани. Спротивно на тоа, кај *и*-основите постои потполна разлика меѓу машкиот и женскиот род».

уште два редувантна белега за плурал повеќе: наставка за плура -*ir* и умлаут: *lamb — lembir*. Јасно е дека неекспресивната множина на именките од о-деклинацијата лесно бидува заменета со многу поекспресивната множина од *s*-деклинацијата. Експанзијата на оваа наставка за плурал (заедно со придружниот умлаут) е толку јака што таа опфаќа и иманки од машки род, кои немаат експресивна множина, како што е, на пример, именката *der man*, чија множина е *die man* и која денес е *Männer*.

Слично е и со наставката -*ove* од *u*-деклинацијата во словенските јазици, која се пренесува кај најголем број еднословени именки⁷. И овде се работи за замена на еден белег за множина -*u*, со два: -*ov-u*. Во наставката *ov-u* треба, дијахроно погледнато, да се видат два мо-фема, зашто во *ov* треба да се види тематскиот вокал *o*, кој се јавува во нормален степен и наставката за множина -*e*. (Нултиот степен, одн. тематскиот вокал *u* е присутен во акуз. синг. *сынъ, њ < u*). Така и овде еден едноморфеман белег за плурал се заменува со двоморфеман, кој е поекспресивен. Така, именките како *ножъ, носъ, денъ, хѣвъ* кои првобитно одее по о-деклинацијата, добиваат множески форми според *u*-деклинацијата, при што крајниот морфем -*e*, под влијание на о-деклинацијата преоѓа во -*u*. (Слично влијание врши и о-деклинацијата и врз плуралните форми на *s*-деклинацијата во ствн., види погоре). Така во македонски овие зборови во плурал гласат: *ножеви, носови, генови, лебови*. Меѓутоа, оваа аналогија не оди до крај, зашто постојат и плурални форми *ѣрсии, заби*, а постојат и двојни форми: *сѣраци* и *сѣракови*. Освен тоа, како што рековме, во разни словенски јазици, оваа наставка различно е прифатена. Така на макед. *мажи* во сх. одговара *мужеви*, на макед. *волци*, сх. *вуци* во словенечки одговара *volkovi*⁸.

Овие два случаја може да се опфатат со правилото, означено како I, што го постави Курилович за дејствувањето на аналогијата. Тоа гласи: „Еден бипартитен морфем има тенденција да асимилира еден изофункционален морфем, што се содржи само во еден од двата елементи, одн. сложениот морфем го заменува простиот“⁹. Курилович дури се чуди како тоа немскиот збор *Tage*, кој се менува по о-деклинацијата не добива умлаут, како на пример именките *Bäume, Töpfe*, кои првобитно се менувале по истата деклинација, како што тоа би се очекувало според неговото правило. Тој вели: „Така, ние дури не се ни обидуваме да ја најдеме причината за фактот, што во современиот немски уште се одржале форми на плурал на -*e*, без умлаут“¹⁰.

⁷ *Белић*, А, цит. д. стр. 12, 13; *Конески*, Б., цит. д. стр. 116—117.

⁸ Додека во макед. и сх. може да се смета дека формите *вуци, волци* имаат двоморфеман плурал (палат лизација на *k* и знак за плурал -*i*), што значи дека според бројот на белезите за плурал се изедначуваат со слов. *volkovi*, во руските форми *волк — вѡлки, ѣруд — ѣруды* не може да се смета дека постои двоморфемска множина бидејќи палатализираното *k* во *волки* и затврденото *d* во *ѣруды* се само комплементарно дистрибуирани алофони на основниот консонант (сп. *Kurylowicz, La nature des procès dits „analogiques“*, стр. 21, 22).

⁹ *Kurylowicz, J., La nature des procès dits „analogiques“*, стр. 20.

¹⁰ *Истиот*, н. и. м.

Ова значи дека дејствувањето на аналогијата има свои одредени граници. Се поставува прашањето дали тие може да се одредат или што е уште поважно, дали ова правило на Курилович има општоважечка вредност, одн. дали нема спротивни примери, кои покажуваат одење кон помалубројни белези, одн. кон избегнување на редуденцијата. Погоре веќе укажуваме дека аналогијата во македонскиот не ги опфаќа зборовите *ирсии*, *заби* итн. Леман¹¹ наведува и еден ваков пример: во ствн. постојат двојни форми за претерит на слабите глаголи од типот *setzen, zellen, decken* — *satzte* и *setzte, zalte* и *zelte, dahte, dakte* и *dekete*. Првите форми имаат два белега за претерит: аблаут и наставка за слаб претерит *-te*. Во ранонововисоконемскиот период надвладуваат формите со еден белег за претерит, аблаутот се отстранува, а се задржува само наставката: *setzte, dekete, zelte*, што значи, дејствување на аналогијата во спротивен правец од правилото на Курилович. Современиот немски јазик ја презема положбата од рвнн. со неколку исклучоци од типот *nennen* — *nannte, brennen, brannte* и со неколку двојни форми за претерит од типот *wendete* и *wandte, sendete* и *sandte*. Значи, еден белег за една појава е сосем доволен и не секогаш јазикот прибегнува кон редуденција. Така се објаснува и фактот што се одржала формата *Tage* за множина (без умлаут), зашто доволна е наставката *-e* за означување на плуралот. Самиот Курилович вели: „од гледна точка на современиот јазик умлатот нема фонетски, туку само морфолошки карактер“.¹² Тоа значи, дека во современиот јазик умлаутираниот глас е посебен фонем и како таков тој може да се најде во секоја позиција, па тој не е зависен од наставката *-e*. Така имаме *Taga*, но *Gäste*, одн. пред *-e* може да се најдат и *a* и *ä*. Што се однесува до наставката *-er* и умлаутираниот вокак, умлаутот тука навистина има само морфолошка улога, зашто овие два белега за множина директно се пренесуваат на именките, кои имаат потреба од експресивна множина. До која мера наставката *-er* се поврзува со умлаутот на претходниот слог зборува фактот што умлаут се јавува и кај *nomina agentis* изведени со наставката *-er*, иако кај овие именки наставката нема исто потекло како и множинската наставка *-er*. Таа потекнува од латинската наставка *-arius*, па таа дури и нема умлаутирачка способност. Значи, имаме *Läufer, Bräuer*, итн. Меѓутоа, ни овде не значи дека, во случајов фонемата *ai* е комплементарно дистрибуиран глас во зависност од наставката *-er*, зашто постојат и примери како *Mauerer, Gauger*, кои зборуваат за тоа дека дифтонгот *ai*, (неумлаутирајќи) може да се најде пред наставката *-er*.

Од овде може да се заклучи дека на дејството на аналогијата му се спротивставува едно дејство кое се стреми да го сочува нормалниот фонетски развоток, како на пример одржување на формата *Taga* во немскиот или формите *заби*, *ирсии* во македонскиот, ако за тоа постојата услови од кои најважниот е доволната експресивност. Оттука следува понатамошниот заклучок, дека аналогијата најсилно дејствува онаму каде што експресивноста се губи поради фонетските или семан-

¹¹ Lehmann, W., Einführung in die historische Linguistik, стр. 162.

¹² Цит. д., стр. 15.

тичките процеси. Најдобар пример за за тоа е распаѓањето на и-деклинацијата во ствн.

Во својата статија *Tendences générales des changements analogiques* Витолд Манчек поставува ваква хипотеза : „Алтернацијата на кореновиот слог поскоро се избегнува отколку што се воведува.¹³ Со редица примери од романските јазици, тој го докажува упростувањето на акцентскиот систем при премин од вулгарено-латинскиот во одделните романски јазици. Вака поставената хипотеза на Манчек очигледно му противречи на правилото на Курилович, па Манчек очигледно му противречи на правилото на Курилович, па Манчек вели: Следствено, ако хипотезата II е точна, формулата I (на Курилович) мора да биде погрешна.“¹⁴ Меѓутоа Манчек не се впушта во докажувањето на погрешноста на наводните на Курилович. Впрочем она што го изнесува Курилович се факти, како што се факти и наводите на Манчек. Затоа непотребна е оваа исклучителност на Манчек, формулирана со „или... или“. зашто тука се работи за две различни нешта: за еден нормален фонетски развиток, каков што е упростување на акцентскиот систем, што е присутно не само во романските јазици (да посетиме на зацврстувањето на акцентот во германските јазици на кореновиот одн. првиот слог во германските јазици) и за една тенденција за експресивност на јазикот, каква што е појавата на множината од типот *Wälder, Bäume, Törfe* во немскиот и *ножеви лбови*, итн. во македонскиот, форми кои не се етимолошки, туку се добиени по аналогија.

Од друга страна и процесот на упростувањето на акцентскиот систем не оди рамномерно во сите јазици. На пример, рускиот јазик е со подвижен акцент и во една парадигма, тој може да заземе различна положба, на пример: *слово*, (ген. синг.) *словá*, итн. Тоа значи дека и на фонетскиот процес на упростување му се спротиставува тенденцијата за задржување на првобитната состојба, доколку тоа гарантира поголема експресивност. Јасно е дека рушењето на деклинацијата и коњугацијата (последнава само делумно) во романските јазици овозможува упростување на акцентскиот систем. Меѓутоа, во рускиот јазик, кој е синтетичен, подвижната акцентуација и понатаму игра една експресивна улога. Во оваа смисла зборува и споредбата на акцентските системи на сх. (кој е синтетички) и македонскиот (кој е аналитичен).

Од овде може да се заклучи дека при создавање на одредени форми и парадигми постои судир на две тенденции: нормалниот фонетски развиток и тенденција кон експресивност. Еден од инструментите на вторава тенденција, како што видовме е аналогијата.

Ова тврдење ќе се обидеме да го илустрираме со уште еден приме. Тоа е наставката за I. лице сегашно време во индикатив. Како што е познато таа наставка во рускиот јазик *у(ю)* во рускиот (без исклучок) и *м* во македонскиот (без исклучок) и *-е* во немскиот (со еден исклучок).

Не. познавал две наставки за ова лице: *ō* и *-mī*, одн. должење на тематскиот вокал *ō* во *о* и додавање на тематскиот вокал наставката

¹³ Manczak, W., *Tendences générales des changements analogie* (I) стр. 301.

¹⁴ Истиот, цит. д., (II), стр. 404.

-mi, -ō-mi. Во стсл. имало четири глаголи чиј презент во 1. лице синг. свршувал со наставката -mi, одн. -ми : љсми, (сум), чми (јадам), вчми (знам) и дми (дадам). Во ствн. исто така четири: bim (сум), tiom (правам), gām (одам) и stām (стојам). Рускиот и немскиот од една страна и македонскиот од друга покажуваат сосем спротивни тенденции во врска со обопштувањето на наставката. Имено во рускиот и немскиот надвладува наставката -ō, ствн. -и, срвн. -е, исто како и во современиот јазик, освен bin (сум) < ствн. bim, руски и (ю), < ж додека во македонскиот -м. Значи, можеме да зборуваме за дејствување на аналогичја во правец од многубројните форми кон малубројните во рускиот и немскиот и обратно во македонскиот. Како да се објаснат овие спротивни тенденции на аналогичјата? Како фактори со кои може да одреди правецот на аналогичјата се јавуваат: 1. фреквентноста на глаголите со наставката -м во еден јазик и 2. појавата на наставката -м во другите лица на парадигмата презентот.

Со фреквентноста на глаголите на -м, особено на љсми може да се објасни преминот на -м во 1. лице на презентот во македонскиот и сх. Во сх. остатоци ос стсл. коњугација на ж се наоѓаат во глаголите хоју и моју, кое сведочи за тенденција нормалниот фонетски развиток да му се спротистави на дјството на аналогичјата. Во рускиот, глаголот љсми е изгубен, па тој и не можел да го изврши ова влијание. Освен тоа, во овој јазик морфемот -м веќе се јавува во 1. лице плурал, па би дошло до совпаѓање на овие две лица. Од истите причини морфемот -м не можел да навлезе ни во немскиот во 1. лице сингулар. Имено, во овој јазик т уште рано преоѓа во n, а овој морфем веќе се наоѓа во 1. и 3. лица на презентот во плурал. Ова се доволно силни причини во овие јазици аналогичјата да дејствува во наведениот правец.

Во македонскиот јазик воведувањето на морфемот -м во првото лице е неопходно поради фактот во во 3- лице синг. е изгубен морфемот -ī, па се чувствува потреба од опозиција меѓу овие две лица, особено кај а-групата глаголи, кој кои овие две лица би се совпаднале поради развитокот на стсл. ж во ча: јас љаѓам — љој љаѓа. Во западномакедонските дијалекти во 1. синг. презент имаме факултативно употреба на морфемот -м. Тоа е можно, бидејќи во а-групата глаголи во овај дијалект не може да дојде до совпаѓање на 1. и 3. лице, зашто во овој дијалект во 3. лице синг. се чува морфемот -ī. Така, таму е ја работи (јас работам) — љој работиш.

Од овие примери се гледа дека аналогичјата дејствува во одредени рамки што ги поставува морфолошката структура на секој јазик. Бидејќи и аналогичјата е еден фонетски процес, иако не од ист карактер како нормалните фонетски процеси и за неа може да се применат општите принципи за фонетските промени што ги постави Сапир: 1. општо движење во еден правец за чија природа не знаеме речиси ништо, но за кое може да се претпостави дека има предимно динамичен карактер (на пример, тенденција за посилено или послабо акцентирање, поголемо или помало озвучување на елементите); 2. тенденција за дотерување која има за цел да ги сочува или воспостави основните фонетски шаблони на јазикот; 3. заштитна тенденција која се појавува,

кога главното движење застрашува со сериозно морфолошко нарушување. Со заимното дејство на аналогизата и на нормалниот фонетски развикот се осигурува воспоставувањето на основните фонетски шаблони, и овие две спротивни дејства, кочејки се меѓусебно оневозможуваат да дојде до сериозно морфолошко нарушување“¹⁵.

ЛИТЕРАТУРА

1. Antonsen, H. E., Old High German and the Laws of Final Syllables, во „Studies in Linguistics“, Vol. 21, 1969/70, стр. 55—76.
2. Белић, А. *Историја српскохрватског језика*, књ. II, св. 1: Речи са деκлинацијом (V неизмењено издање), „Научна књига“, Београд, 1972.
3. Hamm, J. Staroslavenska gramatika, „Školska knjiga“, Zagreb, 1958.
4. Hirt, H., Handbuch des Urgermanischen, Bd. II. Stammbildungs und Flexionslehre, Heidelberg, 1932.
5. Конески, Б., *Историја на македонскиот јазик*, „Кочо Рацин“, Скопје, 1965.
6. Kurylowicz, J., La nature des procès dits „analogiques“ во „Acta Linguistica“, 5, Copenhagen, 1945/49, стр. 15—37.
7. Lehmann, W., P., Einführung in die historische Linguistik, Heidelberg, 1969.
8. Макаев, А. Сравнительная грамматика германских языков, т. III, Именное склонение в германских языков, Москва, 1963.
9. Manczak, W., Tendences générales des changements analogiques, (I), *Lingua*, vol. VII, 1957/58, стр. 298—386. (II), *Lingua*, vol. VIII, 1928/59, стр. 387—420%.
10. Sapir, E., *Language*, London, 1921.

D. TOMOVSKI

THE EFFECT OF ANALOGY

(S u m m a r y)

In this article the author attempts to prove that it is impossible to posit rules concerning tendencies of the effects of analogy. The efforts of Kurylowicz and Manczak to posit such rules are unsuccessful because they do not take other tendencies of the development of the language into consideration. Both scholars came to the opposite conclusions solely due to the fact that they consider analogy as an isolated phonetic item. The author defends his view that analogy must be considered as a phonetic change which accompanies normal phonetic development and depending on the structure of the language can have a corroborating effect on the expressiveness (e. g. the plural forms in German as *Wörter*, *Bäume*, or *lebovi*, *nožovi* in Macedonian), or an equalizing action (e. g. unification of the endings for the 1. pers. present ind. in Russian, German and Macedonian, although in different way) but again with the purpose of augmenting the expressiveness of the language. According to the author, the expressiveness of the language is the only criterium which enables determination of tendencies of the analogy and not the isolated items, which can give opposite results, as has been proven.

¹⁵ Sapir, E., *Language*, стр. 186.